

<DANSK DATAHISTORISK FORENING - NYHEDSBREV>

#3 – januar 2024

<HEADER>

Vi har nu passeret 900 medlemmer og kan i denne måned sige velkommen til cBrain, der har tegnet et firmamedlemskab. cBrain er en succesfuld dansk softwarevirksomhed, der blandt andet leverer ESDH-systemet F2 til store dele af den danske centraladministration, men også har en betydelig eksport. Velkommen til!

Stille og roligt får vi udbygget på vores økonomiske base, så vi både kan skimte balance og vedligeholde vores kapital. Det får vi brug for på den lange bane med et nyt domicil. Der er aktivitet i bestyrelsen på det område og jeg håber snart at kunne fortælle nyt.

Teknologiforståelse er nyt (valg)fag i folkeskolen og et oplagt område for os at engagere os i. Derfor har vi startet et samarbejde med professionshøjskolen Absalon i Roskilde og vi indgår nu i Deres undervisningsplan for dette semester. Den 19. februar kommer et hold studerende til en formiddag på Datamuseum og ved den lejlighed får de en teknologiformidlings-opgave, som projekt. Opgaven skal afleveres 13/5 12:30 på Datamuseet ved et arrangement og vi udstiller så resultatet i en periode. Alle er meget velkomne denne dato og se hvad de studerende har fundet på.

En tilsvarende aktivitet omkring teknologiforståelse er startet med Høje-Taastrup kommune. Vi har holdt møde med skoleledelsen og skal nu have en række workshops på Datamuseet, hvor vi i fællesskab skal udvikle aktiviteter, der skal flytte børn og unge i kommunen. Det er meget spændende og med til at knytte et bånd mellem os og kommunen. Har du lyst til at hjælpe, er du meget velkommen – tag endelig kontakt til undertegnede.

I en helt anden boldgade, har jeg været til den såkaldte chefkonference hos Organisationen af Danske Museer (ODM). Her fik vi oprettet et netværk for små museer, der ikke er statsanerkendte. Jeg tror vi kan have meget glæde af at dele erfaringer med lignende organisationer og dermed kikke lidt ud over horisonten.

DASK fødselsdag holder vi søndag den 11. februar kl. 10 på Datamuseet, med foredrag af Kaare Danielsen og festligholdelse af MacIntosh'en 40 års jubilæum.

Håber vi ses.

//MOE

<DASK FØDSELSDAG>

Søndag den 11. februar fejrer vi DASK Fødselsdag

Program:

10.00-10.30	Ankomst
10.30-11.30	Foredrag af Kaare Danielsen – Da AI startede i Danmark <i>Kaare har en ph.d. i datalogi og er kendt for sit skak-program, som han også har lovet at fortælle om. Derudover er Kaare stifter og hovedaktionær i Jobindex og ejer ComputerWorld.</i>
12.00-13.00	MacIntosh 40 år
13.00-14.00	Hygge og snak på Datamuseum
14.00	Tak for i dag

Tilmelding via: <https://ddhf.nemtilmeld.dk>

<KOMMENDE ARRANGEMENTER>

Der er åbent på Datamuseum søndag 4. februar kl. 10-13

Der er også åbent på Datamuseum søndag 2. marts kl. 10-13

Tilmelding via vores gode sponsor NemTilmeld's system på <https://ddhf.nemtilmeld.dk>

Vi fejrer DASK fødselsdag søndag 11. februar.

Foreningens aktive mødes hver torsdag mellem (ca) 16 og 22

Derudover er der en række virksomheds- og gruppebesøg i februar

<LOGGEN>

- 7/1 Årets første åbningsdag på Datamuseum.
- 11/1 Virksomhedsbesøg fra Statens It
- 12/1 Virksomhedsbesøg fra Novo
- 15/1 Besøg fra Absalon
- 25/1 Teknologiformidlingsselskabet var talrigt repræsenteret

<UDSTILLINGSUDVALGET>

Udvalget består af Søren Roug, Finn Verner Nielsen, Poul-Henning Kamp og undertegnede. Opgaven er at udvikle og vedligeholde vores udstilling. Vi havde møde her i januar og besluttede en mindre revision af udstillingen.

Hovedtrækket er at internettet for alvor kommer til Datamuseum. Vi nedlægger udstillingen "Datalære" og går i gang med at opbygge rummet til "Da internettet kom til Danmark". Opkaldsmodem, Windows95, Opasia og meget andet skal udstilles.

Vi kommer til at rearrangere lidt på danske mikroer og tidslinien. Har du lyst og mulighed for at hjælpe til, så tag fat i udvalget.

//MOE

<JOBOPSLAG>

Vi søger en redaktør på vores YouTube-kanal. Hvis der er noget for dig, så giv lyd til moe@datamuseum.dk.

<KODE FRA 1970 KLARER STADIG KILDESKATTEN?>

Efter et år (1969), hvor der slet ikke blev opkrævet skat, var danskerne generelt meget positive overfor den nye form for beskatning kaldet "kildeskat". Før indførelsen af kildeskat angav hver dansker, hvad hun eller han havde tjent i det forgange år, og så betalte man forskellige skatter af dét. Men det offentlige voksede, vedfærdsstaten skulle kunne regne med at få penge ind, og derfor måtte man indføre løbende betaling. En anden bagtanke siges at have været muligheden for på en nem og central måde at kunne hæve skatter, hvis det blev nødvendigt. Man kan læse lidt om det her: [Kildeskattens indførelse](#).

På Datamuseet havde Anders Vind Ebbesen et storartet indlæg om de EDB-systemer, der skulle bruges i den fagre, nye verden, den 12. februar 2023, og det var ret forbløffende at se, hvor få kroner og hvor få folk, der skulle til. Man kan nyde det her:

<https://www.youtube.com/watch?v=xeeaV74Z-2Q>

Efterhånden fik man lavet både et system til forskudsopgørelser (herefter kaldet "Forskud") og et andet til slutopgørelsen ("Slut"). Fælles for Forskud og Slut var, at de fra starten blev lavet til at køre på meget store computere fra IBM kaldet "mainframes". Begge systemer kører, pudsigt nok, som såkaldte "udokumenterede mainframe-miljøer", hvilket ikke er helt retvisende. Der er masser af dokumentation og sikring af, at tingene kører korrekt. KMD kører Forskud og DXC (tidligere CSC) kører Slut, og der har været MEGET få problemer med systemerne i årenes løb.

Hvert år skal der ske justeringer. Det kan være små justering, såsom kørselsgodtgørelse, eller store, såsom Top-Top-skatten. Man laver en kopi af kodebasen fra året før og så sidder der nogle erfarne folk og retter til og sætter denne modificerede kode i produktion. Det går jo som regel forrygende godt, må man sige, og den stabilitet og forudsigelighed nyder vi alle godt af (hvis man kan bruge det udtryk om skat...). Vi har masser af systemer, der kan opføre sig lidt uopdragent til tider (MitID, f.eks.), men Forskud og Slut kan vi regne med!

Da man lavede Boligforliget i 2017 (BF17) for at få styr på ejendomsvurderingerne, var alle partierne rørende enige om, at alle skulle have det godt bagefter, og at det også var på tide at få Forskud og Skat samlet på skatteopgørelsen. Den idé har vist sig at være meget vanskelig og dyr at implementere, fordi det kræver "samkøring" af de to store mainframes, og det kan hurtigt føre til langsommere kørsler på de to mainframes. Hvis det tager 1 millisekund længere for hver borger at få kørt Slut, så betyder det samlet set 2-3 døgn, og 1 millisekund er ikke meget. Men at samkøre to store, komplekse systemer uden at gøre dem langsommere er en umulig opgave. Det bliver spændende at se, hvad fremtiden bringer.

Én ting er sikkert: Forskud og Skat bliver ikke bare sådan lige omlagt til andre maskiner foreløbigt. De har kørt i mange årtier som en særdeles vigtig del af velfærdsstaten, og det vil de nok gøre i mange årtier endnu :-).

//Mogens

<NEWSFLASH>

Software emulering af R1000 virker!

I den forløbne weekend lykkedes det for første gang at boote Rational Environment i den software emulering af Rational R1000/s400 computeren vi har arbejdet på de sidste 3 år.

Den gode nyhed er, at dermed er Rational R1000 arkitekturen og det

unikke Rational Environment udviklingsmiljø bevaret for eftertiden, selv når de sidste få eksemplarer af computeren holder op med at virke.

Den dårlige nyhed er, at software emulatoren kører 420 gange langsommere end den originale computer. Vi er nemlig nødt til at emulere den på hardware niveau, samtlige 5000 TTL kredse i computeren, fordi instruktionssettet er udokumenteret og meget komplekst.

Læs mere om R1000 computeren på vores wiki:

<https://datamuseum.dk/wiki/Rational/R1000s400>

Vi kender kun til fire overlevende R1000 computere i hele verden.

To af de fire befinder sig i vores samling, den ene virker allerede og den anden er tæt på at komme til det.

Følg projektets logbog:

<https://datamuseum.dk/wiki/Rational/R1000s400/Logbook>

//PHK

<FOOTER>

Udgivet af Dansk Datahistorisk Forening

Redaktion: Michael Ørnø (MOE (ansv.))

Mogens Nørgaard (Mogens)

Poul-Henning Kamp (PHK)

</NYHEDSBREV>